

WIE IS WIE IN DE BIJBEL

Beknopte en heldere informatie
over alle Bijbelse figuren

Uitgeverij Omniboek

A

Aäron Hij was de oudere halfbroer van *Mozes. Zowel vóór de uittocht uit Egypte als later in de woestijn was hij Mozes' vertrouweling en assistent. Aäron was een betere spreker dan Mozes en bij het voorbereiden van de uittocht speelde hij een belangrijke rol. Hij overtuigde de Israëlieten ervan dat Mozes zijn opdracht van God gekregen had.

Ook was Aäron degene die namens Mozes de gesprekken met de farao voerde. Hij zette zijn woorden kracht bij door de wonderen die hij met zijn staf deed. Eén keer veranderde de staf in een slang. Een andere keer kwamen er knoppen en vruchten aan. Ook werd de staf gebruikt om de eerste drie van de uiteindelijke tien plagen over Egypte af te roepen. In de woestijn bleef Aäron niet altijd loyaal aan Mozes. Hij en zijn zuster *Mirjam waren ertegen dat Mozes met een Ethiopische vrouw zou trouwen. Zij hadden ook begrip voor degenen die klaagden dat Mozes hen niet snel genoeg naar het Beloofde Land voerde. Ernstiger was het dat Aäron, terwijl Mozes op de berg Sinai (→ Mozes) verbleef, toegaf aan de roep van het volk om een beeld van God te maken. Hij zamelde de gouden oorringen in en maakte daarvan een gouden stierkalf voor de Israëlieten om te aanbidden. Ondanks deze misstap kreeg Aäron de functie van hogepriester. Deze functie ging na zijn dood over op zijn zoon *Eleazar. Aäron zelf mocht het Beloofde Land niet in. Hij stierf op de berg Hor in Edom, toen de Israëlieten eindelijk de woestijn achter zich lieten en noordwaarts langs de oostelijke oever van de Dode Zee trokken in de richting van de plaats waar *Jozua hen over de Jordaan het Beloofde Land zou binnenleiden.

In de roman *Aaron's Red* van D.H. Lawrence is de held Aäron dankzij zijn 'staf' (zijn fluit) in staat tegen zijn lot in te gaan. Hij verlaat zijn gezin en zijn werk in de kolenmijn en begint in Londen een nieuw bestaan als bohémien en in Italië als reiziger. Daaraan komt een einde als zijn fluit bij een bomexplosie in een café in Florence wordt vernietigd.

(Ex. 4-7, 16-17, 19, 24, 28, 30, 32, 40; Lev. 8-10, 16, 24; Num. 1, 8, 16-17, 20, 27, 33; Deut. 9; Joz. 24; 1 Sam. 12; 1 Kron. 6; Ps. 77, 99, 106, 115, 118, 133, 135)

Abednego Hij was een van de drie vrienden van *Daniël. Op bevel van koning *Nebukadnessar werden zij in een brandende oven geworpen. Dit was omdat ze niet wilden buigen voor het beeld dat de

koning had laten maken. Zijn oorspronkelijke naam was Azarja. De twee andere vrienden waren *Mesach en *Sadrach.
(Dan. 1-3)

Abel Hij was de tweede zoon van *Adam en *Eva. Abel was schaapherder, zijn broer *Kaïn landbouwer. Beiden offerden aan God, maar terwijl Abels offer door God werd aanvaard, werd dat van Kaïn afgewezen. Daarom sloeg Kaïn zijn broer dood. Abel stierf zonder nakomelingen en is om die reden een symbool voor de mens wiens bestaan niets meer inhoudt dan dat hij vernietigd wordt. In *Abel's Blood* van de Engelse dichter Henry Vaughan is de betekenis van deze allereerste moord dat er eerst bloed moet vloeien voordat er vrede kan ontstaan. Thomas Arne schreef een oratorium over Kaïn en Abel, dat tot zijn meer succesvolle werken mag worden gerekend.
(Gen. 4)

Abigaïl De mooie en intelligente vrouw van de rijke maar doortrapte *Nabal. David zond eens tien mannen naar Nabal, om het loon op te vragen voor de bescherming die zijn mannen aan Nabals herder gaven. Zij werden echter zeer onvriendelijk door hem ontvangen, waarop David met vierhonderd man tegen hem ten strijde trok. Abigaïl deed haar plicht en ging David tegemoet om hem tegen te houden. Dat lukte haar. Kort daarna liet God Nabal omkomen. David trouwde toen met Abigaïl.
(1 Sam. 25, 30; 2 Sam. 2, 3)

Abimelech (1) koning van Gerar
(2) zoon van *Gideon

Abimelech (1) Hij was in de tijd van *Abraham koning van Gerar. Toen Abraham in Gerar aankwam, vertelde hij dat zijn vrouw *Sara zijn zuster was. Abimelech was er niet van op de hoogte dat zij Abrahams vrouw was en hij nam Sara tot vrouw. Maar God waarschuwde hem in een droom dat zij getrouwd was. God erkende dat Abimelech geen schuld trof. Abimelech deed bij Abraham zijn beklag over diens leugen; bijna had hij daardoor een doodzonde bedreven. Abraham verdedigde zich door te zeggen dat hij niet wist of Abimelechs land wel een godvrezend land was, en dat hij er bang voor was geweest dat Abimelech hem zou doden om zijn vrouw te kunnen krijgen. Bovendien, zei hij, was Sara ook werkelijk zijn zuster. Zij hadden dezelfde vader, maar een andere

moeder. Abimelech stuurde Sara terug naar Abraham, gaf hem schapen, runderen en dienaren, en nodigde hem uit om in zijn land te blijven wonen. Als tegenprestatie vroeg Abraham aan God om Abimelech te verlossen van de onvruchtbaarheid waarmee Hij diens gezin had getroffen vanwege de geschiedenis met Sara. Later ontstond er een conflict tussen Abimelechs knechten en Abraham over een waterput die Abraham gegraven had. De knechten hadden zich de put toegeëigend. Toen Abraham Abimelech bezwoer dat de put hem toebehoorde, sloten de twee een vriendschappelijk verdrag. De plaats van die put heette voortaan Berseba.

(Gen. 20-21, 26)

Abimelech (2) Hij was een van de vele zonen van *Gideon. Zijn moeder was een bijvrouw van Gideon. Abimelech haalde de burgers van Sichem over om hem te steunen in zijn poging om koning te worden. Zij gaven hem geld en hij stelde daarmee een bende van avonturiers samen. Met dat legertje vermoordde hij de zeventig andere zonen van Gideon – alleen de jongste ontkwam. Vervolgens werd Abimelech door de burgers van Sichem tot koning gekroond. Na drie jaar echter ‘zaaide God onenigheid tussen Abimelech en de burgers van Sichem’ en ze kwamen tegen hem in opstand. Abimelech won en verwoestte de hele stad. Als teken van de totale verwoesting strooide hij er zout over. Later belegerde hij ook de stad Tebes. Hij slaagde erin die in te nemen, maar toen hij ook de burcht van de stad wilde bezetten, wierp een vrouw een maalsteen naar beneden die zijn schedel verbrijzelde. Om niet smadelijk door de hand van een vrouw te sterven, beval hij zijn wapendrager om hem te doden. Deze doorboorde hem met zijn zwaard. Zo strafte God zowel Abimelech als de burgers van Sichem, die hem aanvankelijk gesteund hadden. Pas veel later zou het *Saul lukken wat Abimelech had geprobeerd, namelijk de stammen van Israël te verenigen in één koninkrijk.
(Recht. 8-9)

Abinadab Nadat de ark van het verbond door de *Filistijnen aan Israël was teruggegeven, werd die in het huis van Abinadab bewaard. Twintig jaar later bracht *David vandaar de ark naar Jeruzalem.
(1 Sam. 7; 2 Sam. 6; 1 Kron. 13)

Abiram Hij was een van de drie aanvoeders van een opstand tegen *Mozes in de woestijn Sinai (de twee anderen waren *Korach en *Da-

tan). De opstandelingen vonden dat de tocht door de woestijn naar Kanaän veel te lang duurde. Zij moesten hun actie met de dood bekopen. De aarde opende zich onder hen en verzwoeg hen, samen met hun familie en hun vee.

(Num. 16)

Abisag Een meisje uit Sunem dat *David op zijn oude dag in bed warm moest houden. Na Davids dood wilde *Adonia, een van Davids zonen, Abisag tot vrouw nemen. Zo wilde hij zijn aanspraak op de troon kracht bijzetten. Davids opvolger *Salomo liet Adonia hierom doden.

Rainer Maria Rilke schreef twee ontroerende gedichten over het koude lichaam van de oude koning en de kille gevoelens van het jonge meisje. De Spaanse schrijver Miguel de Unamuno gebruikte dit gegeven ook in een hoofdstuk over Abisag in zijn werk *La agonía del cristianismo* ('De worsteling van het christendom'). Hij beschrijft de gekwelde gevoelens van het meisje dat behoefte heeft aan liefde, terwijl de oude verkilde koning seksueel tot niets meer in staat is.

(1 Kon. 1-2)

Abisai Hij was de zoon van Seruja. Samen met zijn broers *Joab en *Asaël behoorde hij tot de trouwste aanhangers van *David gedurende diens conflict met *Saul. Hij was erbij toen David Saul in zijn kamp verraste en hem had kunnen doden. Dit deed David echter niet, omdat hij de gezalfde van de Heer niet wilde doden. Abisai was Joabs medeplichtige bij de moord op *Abner. Met deze moord wilden zij de dood van hun broer Asaël wreken.

(1 Sam. 26; 2 Sam. 2-3, 10, 16, 19, 21, 23; 1 Kron. 11, 18-19)

Abjatar Hij was een zoon van *Achimelech. Beiden waren priester. Zij steunden *Adonia bij zijn poging David op te volgen. David zelf had *Salomo als troonopvolger aangewezen. Toen Salomo koning werd, liet hij de leidende figuren onder de aanhangers van Adonia ter dood brengen. Abjatar kwam er daarentegen genadig vanaf; hij werd slechts ontheven van zijn ambt en veroordeeld tot huisarrest in zijn huis op het platteland. Abjatar was de laatste afstammeling van *Eli. Overeenkomstig een profetie werd aan deze priesterfamilie het ambt van hoogste priester ontnomen vanwege de zonden van Eli en zijn zonen. Salomo wees *Sadok aan als opvolger van Abjatar, omdat Sadok hem had gesteund in de strijd tegen Adonia. Sadoks nakomelingen vervul-

den dit ambt tot in de tijd van de *Makkabeeën (tot de tweede eeuw v.Chr.).

(1 Kon. 1; 1 Kron. 15)

Abner Hij was een zoon van Ner. Aanvoerder van *Sauls leger. Bij de strijd tussen Saul en *David bleef hij trouw aan Saul. Na diens dood zette hij zich in voor de aanstelling van Sauls zoon *Isboset als koning. In de zevenjarige oorlog die daarop uitbrak, was zijn belangrijkste tegenstander *Joab, de veldheer van David. Hij kreeg ruzie met Isboset toen deze hem verweet dat hij *Rispa, een bijvrouw van Saul, tot vrouw had genomen. Uiteindelijk sloot zowel Abner als Isboset in Hebron vrede met David. Joab had echter privé nog iets uit te vechten met Abner; deze had zijn broer *Asaël gedood. Nadat de vrede gesloten was, lokte Joab Abner nogmaals naar Hebron. Daar vermoordde hij hem. David was hierover diepbedroefd.

(1 Sam. 26; 2 Sam. 2-3)

Abraham Hij is de eerste van de drie aartsvaders van Israël. De andere twee zijn *Isaak en *Jakob. Hij werd geboren in Ur, aan de benedenloop van de Eufraat. Hij verliet Ur samen met zijn vader *Terach en zijn neef *Lot, in de onrustige periode aan het eind van het Babylonische wereldrijk. Ze trokken in noordwestelijke richting tot zij in Charan kwamen, een plaats tussen de Eufraat en de Tigris, vlak bij de huidige Syrisch-Turkse grens. Daar vestigden zij zich. Na de dood van zijn vader kreeg Abram (zoals hij toen nog heette) van God de opdracht om weer verder te trekken. Hij trok door het land Sichem in zuidelijke richting, reisde vervolgens tussen Betel en Ai door in de richting van de Negev. Inmiddels waren Abram en Lot behoorlijk welvarend geworden. Zij bezaten grote kudden. Wel was deze vorm van welvaart erg onzeker. Ze waren immers afhankelijk van de natuur. Hun vee had uitgestrekte weidegronden nodig. Een droge periode kon zo een einde maken aan hun rijkdom. Hongersnood was dan het gevolg. Eén zo'n hongersnood dwong Abram (evenals later zijn kleinzoon Jakob) naar Egypte te trekken, waar hij langere tijd zou verblijven.

Tijdens zijn verblijf in Egypte vertelde hij dat zijn vrouw *Sarai zijn zuster was, omdat hij bang was dat de farao Sarai, die bijzonder mooi was, als zijn vrouw zou willen hebben en hem dan zou laten doden. De farao bleek inderdaad zeer onder de indruk te zijn van Sarai. Hij nam haar in huis en overstelpde Abram met geschenken. Maar toen God de farao en zijn hofhouding teisterde met zware

plagen, doorzag hij Abrams misleidende manoeuvre. Hij gaf Sarai aan hem terug en beval hem uit zijn land te verdwijnen.

Teruggekomen in Betel besprak Abram met zijn neef Lot dat het land niet groot genoeg was om de kudden van hen allebei te onderhouden. Er zou zeker strijd ontstaan over het weideland. Hij stelde voor dat zij ieder hun eigen weg zouden gaan. Lot mocht kiezen welk stuk land hij wilde hebben. Lot koos het vruchtbare Jordaandal en ging in Sodom wonen. Abram koos Hebron als woonplaats. God beloofde Abram dat Hij hem en zijn nageslacht al het land zou geven dat hij in alle richtingen kon zien. In Hebron werd Abram een vrij machtig man. Hij nam deel aan de oorlog tussen de koningen van het oosten en de koningen van het westen (d.w.z. de heersers van het gebied bij de Eufraat resp. die van het gebied rond de Dode Zee) en legde zo de grondslag voor de militaire macht van zijn volk (→ Amrafel, → Melchisedek).

Abram werd ook de grondlegger van een dynastie. Al had hij nog geen erfgenaam, God liet hem in een droom weten dat over 400 jaar het hele gebied tussen Egypte en de Eufraat aan zijn nakomelingen zou toebehoren. Sarai had zelf nog geen kinderen. Zij stuurde Abram naar haar Egyptische dienaar *Hagar, zodat hij bij haar nageslacht kon verwekken. Hagar werd zwanger en zij bracht een zoon, *Ismaël, ter wereld. Dertien jaar later (Abram was inmiddels 99 jaar geworden) zegde God Abram toe dat Hij zich aan zijn eerdere belofte zou houden. Abram zou voortaan Abraham heten ('vader van vele volken') en zou veel nakomelingen krijgen. Als teken van dit verbond tussen Abraham en God moest Abraham al zijn mannelijke nakomelingen laten besnijden. En Abraham moest zijn vrouw Sarai voortaan Sara noemen. Toen Abraham een keer tegen de middag voor zijn tent zat, bij de eikenbomen van Mamre (bij Hebron), kwamen er drie mannen langs, die hem vertelden dat zijn vrouw hem een zoon zou baren. Sara had in de tent meegeluisterd. Toen ze dit hoorde, moest ze lachen. Ze kon immers allang geen kinderen meer krijgen. Toch werd ze zwanger en baarde *Isaak. Abraham was opnieuw van Hebron naar de Negev getrokken. Daar leefde hij als vreemdeling in het land van *Abimelech, de koning van Gerar. Opnieuw vertelde hij dat Sara zijn zuster was.

Om Abraham op de proef te stellen, beval God hem om zijn zoon Isaak, van wie hij veel hield, te offeren. Abraham trof alle voorbereidingen, maar op het laatste moment werd hij van zijn afschuwelijke plicht ontslagen. Een engel zei hem in plaats van zijn zoon een ram te offeren die achter hem met zijn hoorns vastzat in

het struikgewas. Abraham keerde terug naar Hebron. Daar stierf Sara. Om haar te begraven, kocht hij voor 400 zilverstukken de spelonk van Machpela. Later werd hij daar zelf ook begraven, door Isaak en Ismaël. Na Sara's dood nam Abraham *Ketura tot vrouw. Zij kregen zes zonen. Het laatste wat de Bijbel van Abraham vertelt, is dat hij een bode zond naar Mesopotamië om bij zijn familie een vrouw voor zijn zoon Isaak te zoeken.

Veel van de volken en de personen die in het Oude Testament optreden, stammen van Abraham en zijn broers af: de Israëlieten, de *Ismaëlieten, de *Midjanieten, de *Edomieten, de *Amalekieten, de *Moabieten en de *Ammonieten. Het is niet helemaal zeker wanneer Abraham precies leefde. Men denkt aan de vijftiende of de eenentwintigste eeuw v.Chr. De meeste Bijbelwetenschappers kiezen het eerste alternatief.

Abraham is de eerste aartsvader en de historische stamvader van de Israëlieten. Hij is daarom voor hen belangrijker dan hun legendarische voorvader *Adam. Abrahams voornaamste rol is die van het vaderschap; het belangrijkste verhaal daarover is de beproeving van zijn vaderschap met de opdracht tot het offeren van zijn zoon. Hij is bijna de enige figuur uit het Oude Testament die iedere belangrijke proef doorstaat. Zowel wat het vervullen van zijn plicht als wat menselijkheid aangaat, leidt hij tot aan zijn einde een voorbeeldig leven. In de middeleeuwen werd 'Abrahams schoot' de symbolische aanduiding voor een deel van het hiernamaals: de zogenaamde wachtkamer van het paradijs. Dit was het deel waar de zielen van de (niet-verdoemde) gestorvenen wachtten op de gebeden van de levenden, die hen zouden helpen het paradijs te bereiken. Augustinus was een groot voorvechter van deze gedachte. Uit deze voorstelling kwam later het beeld van het vagevuur voort. In de zestiende eeuw werd deze voorstelling officieel door de kerk aanvaard. De uitdrukking 'Abrahams schoot' verloor toen haar oorspronkelijke betekenis, maar leefde verder in het gezegde 'zo zeker als in Abrahams schoot'. Zo werd het een uitdrukking voor een plaats van rust, voor een toevluchtsoord en soms zelfs voor het paradijs: 'Edwards zonen rusten in Abrahams schoot' (Shakespeare, *Richard III*). In het Nederlands is ook de uitdrukking 'weten waar Abraham de mosterd haalt' bekend, wat wil zeggen dat iemand van alles op de hoogte is. Een ander gezegde is dat iemand 'Abraham heeft gezien'. Abraham neemt een belangrijke plaats in binnen de tradities van joden, christenen en moslims.

(Gen. 11, 26, 28, 31, 50; Ex. 3, 32-33; Mat. 1, 3, 22; Marc. 12; Luc. 13, 16, 19; Joh. 8)

Absalom Hij was de derde van *Davids zeventien zonen. Zijn moeder was een dochter van de koning van Gesur, een gebied ten noordoosten van het Meer van Galilea (Gennesaret). Hij stierf een tragische dood in de takken van een eik. Tweemaal in zijn leven deed hij iets opzienbarends. De eerste keer toen hij na de verkrachting van zijn zuster *Tamar als wreker optrad. De tweede keer toen hij probeerde zijn vader David van de troon te stoten om zelf koning te worden. Na de verkrachting van Tamar door *Amnon (hun halfbroer) kwam hij pas na twee jaar in actie. Hij nodigde al zijn broers uit voor een schaapscheerdersfeest, bij welke gelegenheid hij Amnon liet ombrengen. Vervolgens vluchtte hij uit vrees voor zijn vader naar zijn grootvader in Gesur. Na verloop van tijd zorgde Davids legerleider *Joab ervoor dat Absalom terug kon keren. Hij liet een vrouw uit Tekoa aan David een verhaal vertellen dat op alle hoofdpunten met de geschiedenis van Absalom overeenkwam. De conclusie was dat het belangrijk is om te kunnen vergeven. David zag in wat hem te doen stond. Hij liet Joab aan Absalom mededelen dat hij weer naar zijn huis in Jeruzalem terug mocht gaan, op voorwaarde dat hij zijn vader niet onder ogen zou komen. Na zijn terugkeer probeerde Absalom twee jaar lang Joab te spreken te krijgen om opnieuw te bemiddelen tussen hem en zijn vader, maar Joab ontweek hem. Pas toen Absalom Joabs veld in brand stak (dat naast het zijne lag), ontmoetten zij elkaar. Joab deed wat Absalom van hem verlangde en zo kwam de verzoening tussen vader en zoon tot stand.

Absalom was beroemd om zijn prachtige haar. Eenmaal per jaar liet hij het knippen. De afgeknipte lokken hadden een gewicht van 200 sjekel. Maar juist zijn haardos zou zijn ondergang worden. Ontevreden en eierzuchtig als hij was, begon hij aan te pappen met het volk en hij begon een samenzwering tegen zijn vader. Hij verdreef David uit Jeruzalem. *Chusai adviseerde hem het leger zelf aan te voeren en de Jordaan over te steken. Zijn andere raadgever *Achitofel waarschuwde hem echter dit vooral niet te doen. Maar Absalom luisterde naar Chusai. In de bossen van Efraïm werd hij door Joab verslagen. David had Joab uitdrukkelijk gezegd dat hij Absaloms leven moest sparen, maar daaraan hield Joab zich niet. Toen Absalom op zijn muilnier door het woud reed, bleef hij met zijn haren in de takken van een eik hangen. Joab vond hem, hulpeloos in de boom hangend. Hij doorboorde hem met speren. Toen David het bericht van Absaloms dood ontving, hilde en klaagde hij: ‘Mijn zoon Absalom, Absalom, mijn zoon, mijn zoon Absalom! Was ik maar dood in plaats

van jij!' In zijn gedicht *Absaloms Abfall* schildert Rainer Maria Rilke de ondergang van de prins, die vanaf de toppen van zijn geweldige zelfvertrouwen neerstort in een miserabele dood: hulpeloos aan zijn haar hangend in een boom. In de politieke satire *Absalom and Achitophel* van John Dryden staat de tegen zijn vader rebellerende hertog van Monmouth, de oudste van veertien buitenechtelijke kinderen van Karel II, voor Absalom. David is Karel II en de raadgever Achitofel is de graaf van Shaftesbury. William Faulkner schreef twee romans over het thema schuld, schaamte en misdaad, in samenhang met de moeite die de blanken in het Amerikaanse zuiden ermee hebben de zwarten als gelijkwaardige mensen te zien: *Absalom, Absalom!* en *Go Down, Moses*. In de marmeren vloer van de dom van Siena is een afbeelding te zien van Absalom die hangend in de boom gedood wordt.

(2 Sam. 13-18)

Achab Hij was koning van Israël (ca. 869-850 v.Chr.). Zijn vader *Omri was na het einde van de eerste twee dynastieën op de troon gekomen en had het rijk gered van chaos; hij had de buitenlandse politiek hervormd en Samaria tot de nieuwe hoofdstad gemaakt. Met deze uitgangspositie had Achab een goede gelegenheid *Salomo's rijk te herstellen. Zijn invloed reikte tot en met Gilead en Basan (ten oosten van de Jordaan). Daarnaast beheerste hij een tijdlang Juda en Moab (ten oosten van de Dode Zee). Maar door de hoeveelheid oorlogen die hij voerde, raakten zijn financiële bronnen uitgeput. Ook was hij erg wispelturig over de vraag of hij oorlog zou blijven voeren tegen Aram (→ Syrië), wat van oudsher een vijand was en waarmee er altijd grensconflicten waren, of dat hij juist met Aram een verbond zou sluiten om samen tegen *Assyrië op te trekken. In eigen land zorgde hij voor beroering door te trouwen met de buitenlandse *Izebel en de cultus van haar goden (de *Baäls) toe te staan. De conservatieven, onder leiding van de profeet *Elia, hadden hier grote moeite mee. De ontevredenheid werd versterkt door de arrogante wijze van optreden van het koningspaar tegenover het volk, bijvoorbeeld in het geval van *Nabot. Achab haalde Juda over om samen ten strijde te trekken tegen Aram. Te Ramot in Gilead verscheen hij in vermomming op het slagveld, maar desondanks sneuvelde hij. Twee van zijn vele zonen volgden hem op, maar acht jaar na Achabs dood deed *Jehu een greep naar de macht, waarbij hij al Achabs nakomelingen uitmoordde.

(1 Kon. 16-22; 2 Kron. 18, 22)